

Tjaatsestidh

Veeljeme skiereden 9. b. 2018.

Naemhtie datne veeljemisnie
rijhkebeajjan, tjïeltese jïh
laantedigkiereremasse tjaatsesth.

Gie åadtje tjaatsestidh?

Jis reaktam åtnah tjaatsestidh datne tjoerh 18 jaepieh illeme fearan veeljemebiejje vaaseme. Biëvnesh almetjetjaalegisnie tjaalasovveme 30 biejjieh veeljemebiejjien åvteli jiehtieh jis datne reaktam åtnah tjaatsestidh jïh mij veeljemegievlide datne govlesovvh.

Datne reaktam åtnah rijhkebeajjan tjaatsestidh jis datne:

- sveerjen staateårroje jïh Leah jallh lih Sveerjesne tjaalasovveme.

Datne reaktam åtnah tjïelte jïh laantedigkiereremasse jis datne:

- sveerjen staateårroje jïh Sveerjesne tjaalasovveme
- Europeijen unijovnen staateårroje jallh Islaanten jallh Nöörjen staateårroje jïh Sveerjen almetjetjaalegisnie tjaalasovveme.
- staateårroje jeatjah laantine jïh Leah Sveerjesne almetjetjaalegisnie tjaalasovveme golme jaepine veeljemebiejjien åvteli.

Datne gie reaktam åtnah tjaatsestidh tjaatsestimmiëkäärthem åadtjoeh.

Datne gie reaktam åtnah tjaatsestidh åadtjoeh tjaatsestimmiëkäärthem päästine medtie golme vähkoeh veeljemen åvteli. Tjaatsestimmiëkäärthesne tjåadtje mah veeljemidie datne tjaatsestimmiëreaktam åtnah jïh nomme, adresse jïh gäässie dov veeljemesijje ræhpas. Tjaatsestimmiëkäärthesne aaj biëvnesh gusnie maahtah åvtelhbodti tjaatsestidh. Jis edtjh åvtelhbodti tjaatsestidh tjoerh dov tjaatsestimmiëkäärthem meatan vaeltedh.

Jis ih dov tjaatsestimmiëkäärthem åadtjeme jallh daam teehpeme, maahtah orre käärthem dængkodh tjïelteste jallh Veeljemereeremistie.

Veeljemeleahpah

Rijhkebiejjien veeljemeleahpah viskes, tjïeltereeremen veeljemeleahpah veelkes jïh laantedigkiereremen veeljemeleahpah plaave. Veeljemeleahpah gaajhkene sijjine gäävnesieh gusnie maahtah tjaatsestidh jïh krirriej luvnie.

Jis datne åvtelhbodti jallh dïjrine tjaatsesth dellie maahtah daarpesjidh veeljemeleahpah dængkodh jallh veedtjedh krirriej luvhtie jallh dov tjïelteste.

Krirriem tjaatsestidh

Voestes iereste krirriem tjaatsesth. Krirrien nomme veeljemeleahpesne. Jis datne ih dov krirrien veeljemeleahpam gaavn, maahtah gääroes veeljemeleahpam vaeltedh jïh krirrien nommem tjïelkelaakan disse tjaeledh.

Persovnetjaatsestimie

Jis datne sijhth sjjere krirrien kandidaate edtja veeljeme sjjdetdh, maahtah disse persovnetjaatsestimie vedtedh jih kroessem kandidaaten nommen åvtese veeljemeleahpesne biejedh. Maahtah ajve **aktem** kandidaatese kroessem biejedh.

Datne tjoerh vuesiehtidh datne Leah datne

Jis datne edtjh åadtjodh tjaatsestidh datne tjoerh dov identiteetem vihtiestidh jih id-paehperem vuesiehtidh, vuesiehtimmien gaavhtan vuejemeleahpa jallh paasse. Jis ih naan id-paehperem utnieh. Maahta jeatja persovne dov identiteetem vihtiestidh, men dellie dihte persovne tjuara id-paehperem vuesiehtidh.

Tjaatsestimie

Dov veeljemesijjesne veeljemebiejjesne tjaatsesth

Datne maahtah ajve dennie veeljemesijjesne tjaatsestidh mij dov tjaatsestimiekårhtesne tjaaleme. Veeljemesijje ajve ræhpas veeljemebiejjesne. Gosse dov veeljemesijjesne tjaatsesth dellie tjaatsestimielåhkose dam tjaala jih dov tjaatsestimieh veeljemelihtide beaja.

Maahtah åvtelhbodti tjaatsestidh dov jijtse jallh jeatja tjæeltesne

Åvtelhbodti tjaatsestimie sæjhta jiehtedh datne jeatja sijjesne tjaatsestidh enn dov veeljemesijjesne. Åvtelhbodti tjaatsestimie aalka medtie golme våhkoeh veeljemebiejjen åvteli jih veeljemebiejjen raajan.

Datne tjoerh dov tjaatsestimiekårhtem buektedh gosse åvtelhbodti tjaatsestidh dan gaavhtan daam nuhtjie gosse dov tjaatsestimie dov veeljemesæjjan seedtedh. Dihte lea desnie dov tjaatsestimie ryöknoeh.

Datne maahtah bievnesh åadtjodh gusnie maahtah åvtelhbodti tjaatsestidh www.val.se jallh dov tjæelteste.

Ålkoelaantesne tjaatsestidh

Datne maahtah ålkoelaantesne prievine tjaatsestidh jallh gellie sveerjen ambassaadine jih konsulaatine tjaatsestidh. Datne materijaalem daarpesjh jis edtjh prievine tjaatsestidh mah datne Veeljemereeremistie dongkedh. Datne maahtah prievine tjaatsestidh 45 biejjieh veeljemebiejjen åvtelen jih ambassaadine jih konsulaatine jih ij aarebe enn 24 biejjieh veeljemebiejjen åvtelen.

Naakenh maehtieh dijreguedtiejinie tjaatsestidh

Datne maahtah dijreguedtiejinie tjaatsestidh jis voerese, skiemtjes jallh svihtjemeheaptoe jih ih maehtieh dov veeljemesæjjan vuelkedh. Dellie dov geelle, gamma jallh gætehke, dov geelle, gæmmen jallh gætehken maanah, aahkovh, aajjovh jallh æerpenh dijreguedtiejinie. Jis naaken barkoen gaavhtan jallh seamma vuekine datnem hoksedh jallh prævhka viehkiehtidh maahta dihte persovne aaj dijreguedtiejinie. Maahtah aaj dijreguedtiejinie tjaatsestidh jis datne kriminaalehoksesijjesne. Dellie maehtieh aaj dah barkijh datnem viehkiehtidh. Dov laanteprievieguedtije maahta aaj dijreguedtiejinie. Jis datne ih naakenem damth gie maahta dov dijreguedtiejinie, maahta dov tjæelte tjaatsestimiedåastojem öörnedh mij dov gæajkoe bætedh. Gaskesadth dov tjæeltem. Datne sjjere materijaalem daarpesjh jis edtjh dijreguedtiejinie tjaatsestidh mah datne tjæelteste jallh Veeljemereeremistie dongkedh.